

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:
Məmmədov dos. Zaur Məmmədov
"14" 02 2025-ci il

Fənn sillabusu:

İxtisas : 050704 "Baytarlıq təbabəti"

Fakültə: "Baytarlıq"

Kafedra: "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Körpə heyvanlarının daxili xəstəlikləri" (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi Şurasının 10.07.2011-ci il tarixli iclasının 30 sayılı protokolu ilə nəşr edilməsi məsləhət görülmüşdür)

Kodu: İPF-B26

Tədris ili: IV (2024-2025)

Semestr: VIII(yaz)

Tədris yükü: Cəmi 90 saat. Auditoriyadankənar 60 saat. Auditoriya saatı-30 (15 saat mühazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit : 3

Auditoriya №: 220

Saat: 09:30

II:Müəllim haqqında məlumat:

II.Müəllim haqqında məlumat: b/m. Hüseynov Tahir Talib oğlu.

Məsləhət günləri və saatı: V gün 13⁰⁰- 15⁰⁰

E-mail ünvanı: huseynovtahir1967@gmail.com

Kafedra ünvanı: Lənkəran. ş. Fizuki küç, 170-a

III:Təsviyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. İ.F.Gəncəyev, F.N.Nesibov, H.B.Məmmədov-Körpə kənd təsərrüfatı heyvanlarının daxili xəstəlikləri.Bakı 2009

2. İ.F.Gəncəyev, F.N.Nesibov, H.B.Məmmədov-Körpə kənd təsərrüfatı heyvanlarının daxili xəstəliklərindən təcrübə məşğələləri.Bakı "Elm və təhsil" 2014

3. Gəncəyev İ.F., F.N.Nesibov- Kənd təsərrüfatı heyvanlarının daxili xəstəlikləri.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərində tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Baytarlıq elminin əsasını təşkil edən Körpə heyvanlarının daxili xəstəlikləri fənninin inkişafı, təxminən əsr yarımlıq tarixə malikdir.Bu fənn, körpə heyvanlarının xəstəlikləri müxtəlif növ heyvanların orqanizmində normal fizioloji funksiyaların davam etdirilməsi, yüksək məhsulun əmələ gəlməsi üçün qida maddələri, vitamin və mineral duzlara olan tələbinin öyrənməsi ilə məşğuldur.

1.Körpə heyvanlarının daxili xəstəlikləri, embrionun transplantasiyası, laborator diaqnoz üsulları, qanuna uyğunluqları haqqında tələbələrə ətraflı,müasir səviyyədə bilik vermək.

2.Xəstəliklərin təsnifikasi.Müalicə-profilaktiki tədbirlərin aparılması haqqında anlayış vermək.

3. Kənd təsərrüfatı heyvanlarının daxili xəstəlikləri haqqında anlayış vermək.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir.Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində,50 balı isə imtahanda toplayır.Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılardır:20 bal seminar ve laboratoriya dəslərində fəaliyyətine görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir,
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhv'lərə yol verir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

91-100 bal-əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı(B)

71-80 bal-yaxşı(C)

61-70 bal-kafi(D)

51-60 bal-qənaətbəxş(E)

51-baldan aşağı qeyri-kafi(F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülmələr.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 30 saat

Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu		Müh.	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1. Giriş. Cavan kənd təsərrüfatı heyvanlarının anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri. 1.Cavan kənd təsərrüfatı heyvanlarının anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri 2.Körpə kənd təsərrüfatı heyvanlarının böyümə və inkişaf dövrünün pilləleri 3.Körpələrin mühitə uyğunlaşması 4.Körpələrin iri heyvanlara görə həzm,tənəffüs, sidik çıxaran, ürək-damar və sinir sistemlərində olan fərqləri	2	

	Mənbə(1;2;3)	
2	Mövzu 2. Cavan heyvanların xəstəliklərinin təsnifatı. 1.Antenatal-doğuma qədər olan xəstəliklər.Yeni doğulmuş körpələrin hipotrofiyası.Perenatal xəstəliklər 2.Yeni anadan olmuş körpələrin hipoksiyası və asfiksiyası. Asfiksiyanın növləri. Asfiksiya zamanı ilk yardım 3.Neonatal xəstəliklər. Ağız südü toksikozu 4.Dispepsiya. Dispepsiya xəstəliyinin etiologiyası, patogenezi, kliniki əlamətləri 5.Dispepsiyanın müasir müalicə metodları.Körpələrin dispepsiya xəstəliyində antimikrob müalicə vasitələri 6.Yeni anadan olmuş çoşqaların hipoqlikemiyası. Yeni anadan olmuş buzovların hipoimmunoqlobunemiyası Mənbə(1;2;3)	2
3	Mövzu 3. Həzm və tənəffüs sisteminin xəstəlikləri. 1.Postnatal xəstəliklər. Stomatitlər.Stomatitlərin növləri. Stomatitlərin müalicə üsulları 2.Buzov və balaqlarda vaxtaşırı timpaniya 3.Qastroenterokolit 4.Bezoar xəstəliyi 5.Çoşkaların mədə xorası 6.Tənəffüs sisteminin xəstəlikləri. Bronxopnevmoniya 7.Bronxopnevmonianın müasir müalicə üsulları Mənbə(1;2;3)	2
4	Mövzu 4. Maddələr mübadiləsinin xəstəlikləri. 1.Raxit. Raxitin kliniki əlamətləri.Müalicə və profilaktikası 2.Çoşkaların alimentar xəstəlikləri 3.Çoşkaların parakeratozu 4.Çoşkaların ödemli xəstəliyi 5.Cavanların tetaniyası 6.Əzələ ağarması xəstəliyi 7.Quzuların enzootik ataksiyası Mənbə(1;2;3)	2
5	Mövzu 5. Vitamin çatışmazlıqları xəstəlikləri. 1.A-hipovitaminoz 2.Tiamin(B_1) çatışmamazlığı 3.B_2-hipovitaminoz 4.Nikotin turşusunun çatışmamazlığı 5.Piridoksin çatışmamazlığı 6.Sianokobalamin çatışmamazlığı 7.C-hipovitaminoz 8.E-hipovitaminoz Mənbə(1;2;3)	2
6	Mövzu 6. Endokrin orqanların xəstəlikləri. 1.Orqanizmdə baş verən neyrohumoral funksiyanın pozulması 2.Zob xəstəliyi 3.Diffuz toksikoz 4.Hipotireoz (hipotireoz,endemik zob,boğaz uru) 5.Immun sisteminin xəstəlikləri 6.Immun çatışmamazlıqları	2

	7.Stresslər. Mənbə(1;2;3)		
7	Mövzu 7. Zəherlənmələr. 1.Zəherlənmələrin ümumi xarakteristikası və təsnifatı 2.Zəherlənmənin esas səbəpleri. Zəherlənmənin kliniki diaqnostikası 3.Qastroenteral sindrom. Ümumi toksikoz sindromu 4.Ürek-damar, ağciyər sindromu, qaraciyər və böyrek çatışmamazlığı sindromu 5.Orqanlarda patomorfoloji dəyişikliklər. Zəherlənmələrin diaqnostikası. Ümumi müalicə üsulları 6.Zəherlənmələr zamanı koma,beyin ödemi və başqa həyat üçün təhlükeli hallarda patogenetik müalicəsinin aparılması Mənbə(1;2;3)	2	
8	Mövzu 8. Fitotoksikozlar. Alkaloid tərkibli bitkilərlə zəherlənmə. 1.Alkaloid tərkibli bitkilərlə zəherlənmə 2.Qlükozid tərkibli bitki və yemlərlə zəherlənmə Mənbə(1;2;3)	1	
		Cəmi:	15 s.

	Laboratoriya	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1: Cavan kənd təsərrüfatı heyvanlarının anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri. Mənbə(1;2;3)	2	
2.	Mövzu 2: Dispepsiya. Dispepsiya xəstəliyinin etiologiyası, patogenezi, kliniki əlamətləri Mənbə(1;2;3)	2	
3.	Mövzu 3: Buzov və balaqlarda vaxtaşırı timpaniya xəstəliyi Mənbə(1;2;3)	2	
4.	Mövzu 4: Raxit. Raxitin kliniki əlamətləri. Müalicə və profilaktikası Mənbə(1;2;3)	2	
5.	Mövzu 5: Tiamin(B_1) çatışmamazlığı Mənbə(1;2;3)	2	
6.	Mövzu 6: Orqanizmdə baş verən neyrohumoral funksiyanın pozulması Mənbə(1;2;3)	2	
7.	Mövzu 7: Zəherlənmələrin ümumi xarakteristikası və təsnifatı Mənbə(1;2;3)	2	
8.	Mövzu 8: Alkaloid tərkibli bitkilərlə zəherlənmə Mənbə(1;2;3)	1	
		Cəmi:	15 s.

XI. Fənn üzrə tələblər: Bu bölmədə körpələrin anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri, həmçinin embrion dövründə, doğum zamanı və doğumdan sonrakı dövrlərdə rast gəlinə bilən körpə heyvan xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, patogenezi, diaqnozu habelə, müalicə və profilaktikası geniş şərh edir

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Zəherlənmələrin yaratdığı fəsadları aradan qaldırmaq üçün müalicə aparmaq,xəstəliyin epizootologiyası, diaqnostikası və mübarizə tədbirlərini bilmək lazımdır

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollekviuum sualları:

I. Kollekviuum sualları

- 1.Cavan kənd təsərrüfatı heyvanlarının anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri
- 2.Körpə kənd təsərrüfatı heyvanlarının böyüme və inkişaf dövrünün pillələri
- 3.Körpələrin mühitə uyğunlaşması
- 4.Körpələrin iri heyvanlara görə həzm,tənəffüs, sidik çıxaran, ürək-damar və sinir sistemlərində olan fərqləri
- 5.Antenatal-doğuma qədər olan xəstəliklər.Yeni doğulmuş körpələrin hipotrofiyası.Perenatal xəstəliklər
- 6.Yeni anadan olmuş körpələrin hipoksiyası və asfiksiyası Asfiksiyanın növləri. Asfiksiya zamanı ilk yardım
- 7.Neonatal xəstəliklər. Ağız südü toksikozu
- 8.Dispepsiya. Dispepsiya xəstəliyinin etiologiyası, patogenezi, kliniki əlamətləri
- 9.Dispepsiyanın müasir müalicə metodları.Körpələrin dispepsiya xəstəliyində antimikrob müalicə vasitələri
- 10.Yeni anadan olmuş çoşqaların hipoqlikemiyası. Yeni anadan olmuş buzovların hipoimmunoqlobunemiyası

II. Kollekviuum sualları

1. Postnatal xəstəliklər. Stomatitlər.Stomatitlərin növləri. Stomatitlərin müalicə üsulları
2. Buzov və balaqlarda vaxtaşırı timpaniya
3. Bezoar xəstəliyi
4. Tənəffüs sisteminin xəstəlikləri. Bronxopnevmoniya
5. Raxit. Raxitin kliniki əlamətləri.Müalicə və profilaktikası
6. Çoşkaların alimentar xəstəlikləri
7. Cavanların tetaniyası
8. Əzələ ağarması xəstəliyi
9. Quzuların enzootik ataksiyası
10. A-hipovitaminoz

XV. İmtahan sualları:

- 1.Cavan kənd təsərrüfatı heyvanlarının anatomo-fizioloji xüsusiyyətləri
- 2.Körpə kənd təsərrüfatı heyvanlarının böyüme və inkişaf dövrünün pillələri
- 3.Körpələrin mühitə uyğunlaşması
- 4.Körpələrin iri heyvanlara görə həzm,tənəffüs, sidik çıxaran, ürək-damar və sinir sistemlərində olan fərqləri
- 5.Antenatal-doğuma qədər olan xəstəliklər.Yeni doğulmuş körpələrin hipotrofiyası.Perenatal xəstəliklər
- 6.Yeni anadan olmuş körpələrin hipoksiyası və asfiksiyası Asfiksiyanın növləri. Asfiksiya zamanı ilk yardım
- 7.Neonatal xəstəliklər. Ağız südü toksikozu
- 8.Dispepsiya. Dispepsiya xəstəliyinin etiologiyası, patogenezi, kliniki əlamətləri

9. Dispepsiyanın müasir müalicə metodları. Körpələrin dispepsiya xəstəliyində antimikrob müalicə vasitələri
10. Yeni anadan olmuş çoşqaların hipoqlikemiyası. Yeni anadan olmuş buzovların hipoimmunoqlobunemiyası
11. Postnatal xəstəliklər. Stomatitlər. Stomatitlərin növləri. Stomatitlərin müalicə üsulları
12. Buzov və balaqlarda vaxtaşırı timpaniya
13. Bezoar xəstəliyi
14. Tənəffüs sisteminin xəstəlikləri. Bronxopnevmoniya
15. Raxit. Raxitin kliniki əlamətləri. Müalicə və profilaktikası
16. Çoşkaların alimentar xəstəlikləri
17. Cavanların tetaniyası
18. Əzələ ağarması xəstəliyi
19. Quzuların enzootik ataksiyası
20. A-hipovitaminoz
21. Tiamin(B₁) çatışmamazlığı
22. B₂-hipovitaminoz
23. Nikotin turşusunun çatışmamazlığı
24. Piridoksin çatışmamazlığı
25. Sianokobalamin çatışmamazlığı
26. C-hipovitaminoz
27. E-hipovitaminoz
28. Orqanizmdə baş verən neyrohumoral funksiyanın pozulması
29. Zob xəstəliyi
30. Diffuz toksikoz
31. Immun sisteminin xəstəlikləri
32. Immun çatışmamazlıqları
33. Zəherlənmələrin ümumi xarakteristikası və təsnifatı
34. Zəherlənmənin əsas səbəbləri. Zəherlənmənin kliniki diaqnostikası
35. Qastroenteral sindrom. Ümumi toksikoz sindromu
36. Ürek-damar, ağıciyər sindromu, qaraciyər və böyrək çatışmamazlığı sindromu
37. Zəherlənmələr zamanı koma, beyin ödemi və başqa həyat üçün təhlükəli hallarda patogenetik müalicəsinin aparılması
38. Orqanlarda patomorfoloji dəyişikliklər. Zəherlənmələrin diaqnostikası. Ümumi müalicə üsulları
39. Allkaloid tərkibli bitkilərlə zəherlənme
40. Glükozid tərkibli bitki və yemlərlə zəherlənme

"Körpə heyvanlarının daxili xəstəlikləri" fənninin sillabusu 050704 "Baytarlıq təbabəti" ixtisası üzrə tədris planı və fənn programı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək (14 fevral 2025-ci il 12 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi: b/m.T.T.Hüseynov

Kafedra müdürü: dos.R.M.Bilalov